

Dôvodová správa

Program Terra Incognita je programom Košického samosprávneho kraja, ktorý bol koncipovaný ako súčasť programu mesta Košice pod názvom Interface a s ktorým mesto Košice získalo titul Európske hlavné mesto kultúry 2013. V rámci prípravy súťažnej časti programu Interface bolo dohodnuté, že aktivity v rámci tohto programu realizované na území mesta Košice budú v gescii mesta a aktivity v širšom okolí mesta budú v gescii Košického samosprávneho kraja. V snahe zjednotiť množstvo rôznorodých možných aktivít na úrovni kraja do jednotného prezentačného rámca, zvolil Košický samosprávny kraj ako základnú zjednocujúcu tému putovanie po štyroch historických cestách Vínnej, Gotickej, Železnej a Poštovej ceste. Táto koncepcia bola začlenená a schválená v rámci Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na obdobie rokov 2007 – 2013. Predkladaný Dramaturgický plán programu Terra Incognita je súčasťou realizácie aktivít Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja kraja 3.3.2.1., 3.3.2.2., 3.3.3.1., 3.3.3.2., 3.3.4.1., 3.3.4.2., 3.3.5.1. a 3.3.5.2. v rámci ktorých majú byť spracované projekty historického a umeleckého zmapovania štyroch historických ciest.

Dramaturgický plán programu Terra Incognita bol úmyselne zostavený tak, aby veľká väčšina jeho tém mohla byť aplikovateľná kdekoľvek na území Košického kraja alebo iných krajov v rámci Slovenska možno i v prihraničných regiónoch, teda všade tam, kde miestna samospráva alebo profesionálne či mimovládne inštitúcie prejavia záujem participovať na programe Terra Incognita. Tu si je treba uvedomiť, že program Interface alebo Košice Európske hlavné mesto kultúry 2013 presahuje svojím rozmerom a významom mestský i regionálny rámec, preto dôraz na širšiu aplikovateľnosť zjednocujúceho dramaturgického plánu má jednoznačne svoj význam.

Dramaturgický plán zahŕňa sedem tematických okruhov, ktoré vychádzajú z daností prírodného i urbárneho prostredia, histórie a kultúrneho potenciálu. V symbolike je ku každej téme priradená farba na zvýraznenie spektra regiónu. Ide o nasledovné tematické okruhy:

1. História (farba fialová)
2. Kultúrne dedičstvo (farba hnedá)
3. Umenie (farba modrá)
4. Tradičná kultúra (farba červená)
5. Prírodné bohatstvo a ekológia (farba zelená)
6. Šport (farba oranžová)
7. Relax (farba žltá)

Každú tému dramaturgického plánu sprevádza symbolická farba, ktorá má evokovať charakteristické motívy danej témy a slúži na jej aktívnu propagáciu. Farby sú neoddeliteľnou súčasťou jednotlivých projektov, ako aj ich propagačných materiálov a umožňujú záujemcom (turistom, návštevníkom, divákom...) ľahšiu orientáciu pri výbere konkrétnych aktivít, ale aj turisticko-poznávacích trás. Široké spektrum farieb zdôrazňuje aj otvorenosť aktivít programu Terra Incognita.

1. História - fialová farba, je farba zo základného spektra symbolizuje uzavretosť, pokoru a tajomstvo, a zároveň vyžaduje ocenenie. Všetko to, čo sa od histórie očakáva.
2. Kultúrne dedičstvo - hnedá farba, je farba zeme, evokujúca niečo oddávna dané, neodmysliteľne patriace všetkým. Spája sa s pokorou a bezpečnosťou, evokuje zázemie a materskosť.
3. Umenie - modrá farba, ide o farbu vnútornej bohatosti, pravdy, duchovna a fantázie, a zároveň symbolizuje aj prázdno. Presne ako neuchopiteľnosť a prchavosť umenia.
4. Tradiícia - červená farba. Farba energie, radosti, života a ohňa stojaceho na samom počiatku tak, ako aj ľudová kultúra formujúca pôvodné obyvateľstvo a jeho vývoj.

5. Prírodné bohatstvo a ekológia - zelená farba, farba prírody, života, prirodzenosti, jednoduchosti a slobody. Zelená je sama osebe zaužívaná v spojení s ekologickými aktivitami, ale symbolizuje aj nádej, ktorú v dnešnej pretechnizovanej dobe človek potrebuje.
6. Šport - oranžová farba, ide o radostnú posilňujúcu farbu vytvárajúcu pocit oslobodenia od existujúcich obmedzení zameranú na činy a výsledok. Symbolizuje energiu a vytrvalosť.
7. Relaxácia - žltá farba, farba komunikácie, zmeny, chuti do života, múdrosti a intuície posilňujúca energiu. Obsahuje v sebe optimizmus, podporuje slobodu a blahodarne pôsobí proti únave.

Tvorba projektových zámerov k programovým témam v rámci tematických okruhov dramaturgického plánu bude zameraná najmä na historické cesty, z ktorých majú prioritu Gotická a Vínná cesta, v druhom slede Poštová a Železná cesta. V rámci programu Terra Incognita budú zvýhodňované také projektové zámery, ktoré vďaka prostrediu realizácie alebo vlastnému charakteru vykazujú známky jedinečnosti minimálne v celoslovenskom kontexte a pre cieľové skupiny budú vytvárať interaktívne prostredie a zážitkové príbehy.

V rámci programu Terra Incognita budú realizované aj výskumné projekty z oblasti kultúry. Hlavné témy výskumných projektov:

1. Slobodná tvorba a tvorba slobody po roku 1989 - premeny v oblasti kultúry a ich dopad na spoločenský vývoj aj na tvorbu .
2. Disparita medzi profesionalizovanou a dobrovoľníckou činnosťou v oblasti kultúry.
3. Vzťah a premeny vzťahu medzi individuálnym a spoločenským poslaním kultúry.
4. Percepcia kultúrnych hodnôt majoritnou spoločnosťou v multikulturálnom prostredí kraja (príjmanie inojazyčných kultúrnych prejavov – maďarská, rómska, rusínska...).

Uvedené témy budú riešené v súčinnosti s akademickou obcou, zariadeniami kultúry ako aj inými aktérmi v oblasti kultúry. Po uzatvorení teoretickej časti budú navrhnuté riešenia, nástroje a merateľné indikátory úspešnosti, ktoré bude možné experimentálne realizovať v priebehu projektu. Výsledky každej úlohy budú publikované zvlášť, zahrnuté do stratégie Košického kraja v oblasti kultúry a uplatňované v praxi dotknutých kultúrnych zariadení v pôsobnosti Košického samosprávneho kraja.

Po odsúhlasení dramaturgického plánu budú práce pokračovať spracovaním projektových zámerov pre realizáciu jednotlivých programových tém v rámci tematických okruhov Dramaturgického plánu. Pre ilustráciu v prílohe materiálu prikkladáme projektový zámer jedného z možných projektov pod názvom Náučný chodník svätého Ladislava. V tejto etape programu Kreatívny tím plánuje do procesu tvorby zapojiť aj miestne samosprávy, ktoré v rámci tematických okruhov a programových tém Dramaturgického plánu môžu navrhovať vlastné projektové zámery. Po skončení výberu projektových zámerov pristúpi Kreatívny tím k spracovaniu zážitkových príbehov pre jednotlivé historické cesty.

Tvorba projektových zámerov a zážitkových príbehov je v mnohých prípadoch originálnym know – how, ktoré často podlieha ochrane autorských práv, preto v materiáli zatiaľ neuvádzame projektové zámery, ktoré Kreatívny tím doteraz spracoval. Cieľom Dramaturgického plánu bolo stanoviť základné rámce pre definíciu tematických okruhov a programových tém, ktoré sú podkladom pre ďalšie rozpracovanie projektových zámerov a následnú tvorbu zážitkových príbehov.

V ďalšej časti materiálu uvádzame Dramaturgický plán programu Terra Incognita do ktorého môžu miestne samosprávy, kultúrne inštitúcie i jednotlivci prispievať aj vlastnými projektovými zámermi, ktoré by však mali spĺňať známky jedinečnosti aspoň v celoslovenskom kontexte. Po zhromaždení všetkých projektových zámerov Kreatívny tím vyberie tie z nich, ktoré budú zapracované do ucelených zážitkových príbehov pre jednotlivé historické cesty.

Členovia kreatívneho tímu:

PhDr. Hana Kolbašská, umelecká riaditeľka programu

Slavomír Szabó – člen kreatívneho tímu

Ing. Imrich Fülöp – zástupca riaditeľky Ú KSK

PhDr. Jana Kováčsová – vedúca odboru kultúry

Ing. Natália Bránska – vedúca referátu cestovného ruchu

Mgr. Tünde Vargová - referent tvorby stratégií a koncepcií na referáte cestovného ruchu

Mgr. Zuzana Bobříková – vedúca referátu pre styk s médiami a verejnosťou

Ing. Soňa Jakešová – referent pre styk s médiami

Mgr. Martin Mojžiš – vedúci odboru implementácie SO/RO pre ROP

JUDr. Nikoleta Šalatová – asistentka zástupcov riaditeľky Ú KSK